

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Dandserinden

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Dandserinden", i Paludan-Müller, Fr.: *Dandserinden*, udg. af Berit Ziegler, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 140. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm04-shoot-idm140348531832320/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Dandserinden

kun kan hæves og oplæres af Tiden, og da en klar og uhildet Anskuelse af det Objective maaskee renser og luttret det Specil, hvori man bør betragte sig selv og sit Liv.» (Ørst. 1-2,2, Kgl. Bibl.; trykt i *Breve fra og til Ørsted*, 1870, 2. Saml., s. 115-16). Brevet kom til at stå som indledningen til en total ændring i forfatterens liv.

Hvorledes Paludan-Müller senere så på sit ungdomsværk, fortæller digterens nevø, dr.med. Fritz Lange (1842-1907), i en anekdote: »Mangfoldige Aar efter, medens han en Dag paa Fredensborg Slot ventede i Kongens Audiensgemak, underholdt en gammel Hofmand ham paa det Elskværdigste og yttrede blandt andet, at »Dandserinden« hørte til hans stædige aandelige Kost. »Det var saamænd en mager Kost.« føjede Paludan-Müller smilende til, da han fortalte Historien.» (Fr. Lange: *Fredrik Paludan-Müller*, s. 73).

IX. Fra desillusion til positivitet

Efter udgivelsen af *Dandserinden* rygtedes navnet på forfatteren hurtigt, og Paludan-Müller så sig pludselig som centrum for det københavnske selskabsliv. Store navne som H.C. Ørsted, Chr. Mølbech, J.L. Heiberg og hans hustru, Johanne Luise Heiberg (1812-90), inviterede den unge digter til sammenkomster, hvor han præsenteredes for de mest fremtrædende danske forfattere og opbyggede en udsøgt bekendtskabskreds. Det kongelige Teater tog den unge digterspire ind i varmen og opførte det først afviste skuespil *Kjærlighed ved Hoffet*, og som hyldest til *Dandserindens* forfatter oplæstes digtene *St. Helena* og *Den ottende Kunst* i 1837 for publikum på teatret.

Paludan-Müller virkede som en munter og livlig selskabsløve, der drog kvinderne til sig – ifølge Fru Heibergs erindringer. J.L. Heiberg kunne til en kedelig fest hviske til sin hustru: »gid Paludan-Müller ville komme«, for så vidste de, at situationen var reddet. På den anden side kunne det være et problem at slippe af med digteren igen på en pæn måde. Heiberg måtte da gribe til det sidste middel: milde trusler om at lade rede en sofa op i stuen, hvis gæsten ikke fandt døren. Hvorvidt Paludan-Müller spøjte, da han skrev følgende brev til Fru Heiberg den 11. marts 1836, må stå hen i det uvisse: vi »slog alle Meubler og alle Speile istykker, knuste Glas, Flasker og Tallerkener, tog Tappen af alle Viinhandlernes Tønder, og lode Rom, Viin og

Cognac i een skøn Strøm rende ud paa Gaden.» (S. Kühle: *Frederik Paludan-Müller*, I, s. 124). Brevet afslører, at han endnu ikke havde overstået det vilde liv med »Piger, Vin og Kortenspil» (kap. III).

Andre breve og optegnelser viser, at Fritz stadig svingede mellem munterhed og melankoli, måske fordi de ydre omstændigheder ikke tillod ham megen ro til samling og eftertænksomhed. I efteråret 1835 bestod han den juridiske embedsksamens teoretiske og praktiske prøve, som faderen krævede, men gjorde aldrig brug af den. I stedet valgte han at træde »i ideens tjeneste» ligesom Kierkegaard og delvis Bagger.

I slutningen af trediverne skete der en mærkbar ændring i Paludan-Müllers liv på grund af en negativ, anonym recension i *Maanedsskrift for Litteratur* af hans *Poesier I* (1836). Den fornærmede digter skabte en intrigue for at afsløre anmelderens navn og udnyttede sin forbindelse til Mølbech. Året efter udgav Paludan-Müller det poetisk-polemiske gensvar *Trochaer og Jamber*, hvor den formodede anmelder, professor Chr. Wilster (1797-1840), og andre kendte personer sværtes til og latterliggøres. København chokeredes over den grove tone. Jens Paludan-Müller skammede sig og udtalte, at den unge digter ikke kunne have skilt sig bedre fra sin offentlige yndest, hvis han havde betalt for det. Foruden at skaffe sig fjender og være totalt til grin mistede Paludan-Müller alle sine nye bekendtskaber – men især såredes Mølbech. Det værste var, at Wilster ikke engang var anmelderen, men derimod filologen, den senere rektor C.A. Thortsen (1798-1878) – det fik Paludan-Müller eller offentligheden dog ikke at vide.

På omtrent samme tidspunkt blev Paludan-Müller syg. Den 31. aug. 1837 erfarede hans fader, at Andrea Hansteens yngre søster, Paludan-Müllers kusine, Charite L.P. Borch (1801-84), havde flyttet den syge digter til sin moders og sit eget hjem for at passe ham i stedet for at indlægge ham på hospitalet (Fr. Lange: *Frederik Paludan-Müller*, s. 99). Slægtingene chokeredes, og det københavnske borgerskab forargedes over at en ugift kvinde således boede sammen med en mand – selv om han lå syg, og de ikke var alene. Set fra Paludan-Müllers synspunkt var Charite den eneste, der ikke svigtede ham, og han kom til at holde meget af hende – måske også fordi Charite mindede om Andrea Hansteen og hans egen moder.

Den 30. aug. 1838 giftede de sig uden familiens samtykke eller vi-